

Betænkning afgivet af Sundhedsudvalget den 10. december 2024

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af sundhedsloven

(Ændring af samtykkemodell for organdonation til en blød model af aktivt fravalg)

[af indenrigs- og sundhedsministeren (Sophie Løhde)]

1. Ændringsforslag

Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1-5 til lovforslaget, herunder om deling af lovforslaget.

2. Indstillinger

Udvalget indstiller ændringsforslag nr. 1 om deling af lovforslaget til vedtagelse.

Et flertal i udvalget (S, V, M, RV og ALT) indstiller lovforslag A til vedtagelse med ændringsforslag nr. 2 og 3. Flertallet indstiller lovforslag B til vedtagelse med ændringsforslag nr. 4 og 5.

Et mindretal i udvalget (KF, EL og DF) indstiller lovforslag A til forkastelse ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for ændringsforslag nr. 2 og 3. Mindretallet indstiller lovforslag B til vedtagelse med ændringsforslag nr. 4 og 5.

Et andet mindretal i udvalget (SF) vil hverken stemme for eller imod lovforslag A ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for ændringsforslag nr. 2 og 3. Mindretallet indstiller lovforslag B til vedtagelse med ændringsforslag nr. 4 og 5.

Et tredje mindretal i udvalget (DD) indstiller lovforslag A til forkastelse ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for ændringsforslag nr. 2 og 3. Mindretallet indstiller lovforslag B til forkastelse ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for ændringsforslag nr. 4 og 5.

Et fjerde mindretal (LA) indstiller lovforslag A til forkastelse ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for ændringsforslag nr. 2 og 3. Mindretallet vil hverken stemme for eller imod lovforslag B ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for ændringsforslag nr. 4 og 5.

Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betænkningssagens afgivelse ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme

med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

3. Politiske bemærkninger

Danmarksdemokraterne

Organdonation er et svært og dilemmafyldt emne. På den ene side har vi nogle, der kan være meget desperate efter nye organer, på den anden side har vi de pårørende, og på den tredje side har vi afdøde, som vi også skal tage hensyn til. Rent principielt mener Danmarksdemokraterne, at man selv har retten til at bestemme. Et overvejende stort flertal af danskerne er for organdonation. Det Ethiske Råd har peget på, at der er en reel risiko for, at tilslutningen kan blive mindre ved den her model. Det Ethiske Råd påpeger samtidig, at en model baseret på informeret samtykke eller aktivt tilvalg efter deres mening stemmer bedst overens med principperne om respekt for det enkelte menneske og dets integritet og selvbestemmelse. 15 ud af 17 medlemmer var således imod en model med formodet samtykke. Det er i overensstemmelse med de borgerlige principper, som vi i Danmarksdemokraterne står på, men som forslaget til en vis grad tilsidesætter. Danmarksdemokraterne stemmer imod forslaget, fordi vi mener, det principielt er forkert at indføre en model for organdonation, hvor udgangspunktet er, at man er organdonor.

Socialistisk Folkeparti

Man kan ikke undgå at blive berørt, når unge mennesker eller deres forældre beretter om alvorlig sygdom, som kun kan behandles med organdonation, og man forstår frustrationen over manglen på egnede organer til transplantation. SF er derfor også enig med regeringen i, at der er brug for

initiativer, som sikrer større bevågenhed på stillingtagen til organdonation.

Ca. 30 pct. har allerede taget stilling, men undersøgelser viser, at endnu flere er positivt indstillede over for organdonation. Om man på den baggrund kan antage, at manglende registrering blot er udtryk for en forglemmelse, som kan løses ved hjælp af formodet samtykke, er der imidlertid forskellige holdninger til.

I den bløde model, som regeringen foreslår, vil alle borgere blive registreret som organdonorer, men registreringen har kun praktisk virkning for de borgere, som aktivt har bekræftet deres stilling. I praksis vil den nye ordning derfor ikke adskille sig fra den nuværende ordning. Om det i sig selv har en effekt, er der delte meninger om. I bedste fald gør det næppe nogen forskel, idet borgerne stadig skal bekræfte det formodede samtykke. I værste fald vil nogle borgere tro, at der er taget stilling på deres vegne, og at de derfor ikke behøver at foretage sig yderligere.

I den nuværende praksis er det ofte pårørende, som må tage stilling til spørgsmål om organdonation, og et stort flertal vælger donation – i samråd med dygtige fagpersoner, som kan råde og vejlede i den svære situation.

Vi skal både rumme hensynet til patienter, som mangler organer, og hensynet til organdonorer. I SF tror vi, at vi gør det bedst med obligatorisk stillingtagen, hvilket SF allerede har foreslået sammen med Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti. Forslaget sikrer først og fremmest, at vi kan regne med de svar, som den enkelte borger selv har givet.

I SF tror vi derudover på kampagner, og uanset hvilken model man måtte vælge, er der brug for oplysning til borgerne om organdonation, som også kan give bolden op til samtaler i familierne om, hvad vi hver især har af ønsker, hvis vi ikke længere selv kan svare for os. Den bedste løsning er den, hvor vi respekterer, at organdonation er et personligt valg og ikke en samfundspolit.

Som nævnt er SF enig med regeringen i, at der skal ske noget på området, hvis vi også i fremtiden skal sikre organer til syge borgere. Vi føler os imidlertid ikke overbeviste om, at formodet samtykke i en blød model er den rigtige løsning. Derfor stemmer SF hverken for eller imod lovforslag A.

Liberal Alliance

Organdonation er et komplekst og følsomt emne, som kræver respekt for både patienters behov, pårørendes rolle og den enkeltes ret til selvbestemmelse. I Liberal Alliance anerkender vi behovet for flere organdonorer, men vi mener, at det lovforslag, der nu er fremsat, bygger på en problematisk præmis.

Vi stemmer imod forslaget om formodet samtykke, fordi det grundlæggende bryder med princippet om, at organdonation skal være et aktivt og informeret valg. Det Ethiske Råd og flertallet af dets medlemmer har også udtrykt bekymring for, at formodet samtykke kan risikere at mindske opbakningen til organdonation frem for at styrke den.

Liberal Alliance mener desuden, at det allerede vedtagne forslag fra januar 2022 om obligatorisk stillingtagen burde

være blevet implementeret og evalueret, før man tyer til så gennemgribende en ændring af modellen.

Vi stemmer hverken for eller imod de øvrige elementer i lovforslag B, som vi anerkender har gode intentioner, men som fortsat hviler på præmissen om formodet samtykke. Kampagner og oplysningsinitiativer er vigtige og kan styrke organdonationsområdet, men vi mener, at disse indsatser kan stå alene uden at ændre modellen.

For os er det afgørende, at organdonation forbliver et personligt valg og ikke reduceres til en antagelse. Vi opfordrer derfor til at fastholde en model baseret på aktivt valg og fokusere på at fremme oplysning og dialog.

Alternativet

Med L 73 står vi nu over for at omsætte intentionen bag B 126, 2023-24, til konkret lovgivning. I Alternativet støtter vi forslaget om at ændre samtykkemodellen til en blød model med aktivt fravalg. Vores støtte hviler på klare fakta og værdier. De fleste og nyeste studier peger på, at man får flere organer til rådighed, hvis man har en ordning om aktivt fravalg. Derudover ses der i lande, der allerede har implementeret en formodet samtykkemodel, en klar stigning i antallet af organdonationer, uden at det går på kompromis med befolkningens tillid til systemet. Den foreslåede ændring med L 73 sikrer, at flere borgere tager stilling til organdonation. Dette er ikke kun tal – det er menneskeliv, der kan reddes. Flere tilgængelige organer betyder kortere ventelister og færre dødsfald blandt de patienter, der står og håber på en ny chance. Det betyder også, at færre pårørende efterlades i en svær beslutningsproces, fordi der ikke er tvivl om afdødes ønsker. Samtidig lægger lovforslaget vægt på informationsindsatser og påmindelser, så ingen står uforberedte. I Alternativet tror vi på, at samfundet bedst fungerer, når vi balancerer individets frihed med en fælles forpligtelse til at hjælpe hinanden. Organdonation er et stærkt eksempel på, hvordan vi kan udleve denne balance. Det handler ikke kun om statistik, men om at gøre en forskel for de hundredvis af mennesker, der hvert år venter på et livsnødvendigt organ.

4. Ændringsforslag med bemærkning

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (SF og KF), tiltrådt af et *flertal* (det øvrige udvalg):

a

Ændringsforslag om deling af lovforslaget

1) Lovforslaget deles i to dele med følgende titler og indhold:

A. »Forslag til lov om ændring af sundhedsloven (Ændring af samtykkemodel for organdonation til en blød model af aktivt fravalg)« omfattere § 1, nr. 1-7, § 2, stk. 2, og § 3.

B. »Forslag til lov om ændring af sundhedsloven (Bemyndigelsesbestemmelser om målrettede påmindelser og sund-

hedspersoners behandling af helbredsoplysninger m.v.)«
omfattende § 1, nr. 8 og 9, § 2, stk. 1, og § 3.
[Forslag om deling af lovforslaget]

Af et *mindretal* (SF og KF), tiltrådt af *udvalget*:

b

Ændringsforslag til det under A nævnte forslag

Til § 1

2) Nr. 1-7 udgår, og i stedet indsættes:

»1. § 53 affattes således:

»§ 53. Fra en person, der er død på eller som død er indbragt til et sygehus eller lignende institution, kan væv og andet biologisk materiale udtages til behandling af sygdom eller legemsskade hos et andet menneske efter reglerne i stk. 3-5.

Stk. 2. Personer, der er fyldt 18 år, og som er bopælsregistreret i Danmark i Det Centrale Personregister (CPR), er omfattet af Organdonorregisteret.

Stk. 3. Indgrebet må foretages, såfremt afdøde efter sit fyldte 18. år skriftligt har truffet bestemmelse herom i Organdonorregisteret. Det samme gælder, hvis personen mundtligt eller skriftligt har udtalt sig for et sådant indgreb. Pårørende til afdøde kan ikke modsætte sig indgrebet, hvis afdøde skriftligt har truffet bestemmelse herom i Organdonorregisteret eller har truffet anden skriftlig eller mundtlig bestemmelse herom, medmindre afdøde har bestemt, at beslutningen er givet under forudsætning af de pårørendes accept.

Stk. 4. Uden for de i stk. 3 nævnte tilfælde må indgrebet kun foretages, såfremt der ikke foreligger nogen tilkendegivelse fra afdøde imod indgrebet og afdødes nærmeste giver samtykke til indgrebet. Efterlader afdøde sig ingen nærmeste, må indgrebet ikke foretages.

Stk. 5. Er afdøde under 18 år, må indgrebet kun foretages, såfremt forældremyndighedens indehaver har givet samtykke til indgrebet.

Stk. 6. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om drift m.v. af Organdonorregisteret, herunder udformning og registrering.

Stk. 7. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om målrettede påmindelser vedrørende bekræftelse af stillingtagen i Organdonorregisteret.««
[Lovteknisk korrektion]

Til § 2

3) I *stk. 2* ændres »§ 1, nr. 1-7« til: »Loven«.
[Konsekvensændring af ændringsforslag nr. 1 om deling]

c

Ændringsforslag til det under B nævnte forslag

Til § 1

4) Nr. 8 affattes således:

»8. I § 53 indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om målrettede påmindelser vedrørende bekræftelse af stillingtagen i Organdonorregisteret.««
[Lovteknisk korrektion]

Til § 2

5) I *stk. 1* udgår », jf. dog *stk. 2*«.

[Konsekvensændring af ændringsforslag nr. 1 om deling]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Det foreslås, at lovforslaget opdeles i to, således at det ene lovforslag omfatter regler om ændring af samtykkemodell for organdonation til en blød model med aktivt fravalg. Det andet lovforslag vil omfatte regler om handlende bemyndigelsesbestemmelse vedrørende målrettede påmindelser om at bekræfte sin stillingtagen i Organdonorregisteret og bemyndigelsesbestemmelse til at fastsætte nærmere regler om sundhedspersoners behandling af helbredsoplysninger og andre oplysninger om organdonor og organmodtager i forbindelse med et donationsforløb.

Efter en opdeling af lovforslaget som foreslået vil det under A nævnte forslag have titlen »Forslag til lov om ændring af sundhedsloven (Ændring af samtykkemodell for organdonation til en blød model med aktivt fravalg)« og omfatte § 1, nr. 1-7, § 2, stk. 2, og § 3.

Det under B nævnte forslag vil have titlen »Forslag til lov om ændring af sundhedsloven (Bemyndigelsesbestemmelser om målrettede påmindelser og sundhedspersoners behandling af helbredsoplysninger m.v.)« og omfatte § 1, nr. 8 og 9, § 2, stk. 1, og § 3.

Til nr. 2

Der er med ændringsforslaget til det under A nævnte forslag tale om en lovteknisk korrektion med henblik på at sikre en fortløbende angivelse af stykkerne i sundhedslovens § 53 i forhold til ikrafttrædelsestidspunktet af de enkelte ændringer. Der er med lovforslaget ikke tilsigtet indholdsmæssige ændringer.

Til nr. 3

Det følger af lovforslagets § 2, stk. 1, at loven træder i kraft den 1. januar 2025, jf. dog *stk. 2*. Af *stk. 2* følger det, at det fremsatte lovforslags § 1, nr. 1-7, træder i kraft den 1. juni 2025.

Med ændringsforslaget foreslås det, at § 2 i det under A nævnte forslag ændres, således at »§ 1, nr. 1-7« ændres til »Loven«, idet der efter ændringsforslaget om opdeling

kun vil være et stykke i § 2. Forslaget er en konsekvens af delingen af lovforslaget i to dele.

Til nr. 4

Der er med ændringsforslaget til det under B nævnte forslag tale om en lovteknisk korrektion med henblik på at sikre en fortløbende angivelse af stykkerne i sundhedslovens § 53 i forhold til ikrafttrædelsestidspunktet af de enkelte ændringer. Der er med lovforslaget ikke tilsigtet indholdsmæssige ændringer.

Til nr. 5

Det følger af lovforslagets § 2, stk. 1, at loven træder i kraft den 1. januar 2025, jf. dog stk. 2. Af stk. 2 følger det, at det fremsatte lovforslags § 1, nr. 1-7, træder i kraft den 1. juni 2025.

Med ændringsforslaget foreslås det at ophæve henvisningen i § 2, stk. 1, til bestemmelsens stk. 2 i det under B nævnte forslag, idet der efter ændringsforslaget om opdeling kun vil være et stykke i § 2. Forslaget er en konsekvens af delingen af lovforslaget i to dele.

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 6. november 2024 og var til 1. behandling den 22. november 2024. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Sundhedsudvalget.

Lea Wermelin (S) Birgitte Vind (S) Camilla Fabricius (S) Flemming Møller Mortensen (S) Lasse Haugaard Pedersen (S)
Maria Durhuus (S) Matilde Powers (S) nfm. Rasmus Horn Langhoff (S) Sara Emil Baaring (S)
Christoffer Aagaard Melson (V) Lars Christian Lilleholt (V) Heidi Bank (V) Monika Rubin (M) Nanna W. Gotfredsen (M)
Rasmus Lund-Nielsen (M) fmd. Jens Henrik Thulesen Dahl (DD) Marlene Harpsøe (DD) Louise Brown (LA)
Helena Artmann Andresen (LA) Per Larsen (KF) Lise Bertelsen (KF) Kim Edberg Andersen (DD) Peter Kofod (DF)
Kirsten Normann Andersen (SF) Charlotte Broman Mølbæk (SF) Signe Munk (SF) Peder Hvelplund (EL)
Stinus Lindgreen (RV) Helene Brydesholt (ALT)

Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	50	Dansk Folkeparti (DF)	7
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	24	Radikale Venstre (RV)	6
Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg (DD)	15	Alternativet (ALT)	5
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Siumut (SIU)	1
Liberal Alliance (LA)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Moderaterne (M)	13	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	6

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høringssvar

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og indenrigs- og sundhedsministeren sendte den 20. august 2024 dette udkast til udvalget, jf. SUU alm. del – bilag 371 (folketingsåret 2023-24). Den 6. november 2024 sendte indenrigs- og sundhedsministeren høringssvarerne og et høringssnotat til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 5 bilag på lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 1 spørgsmål til indenrigs- og sundhedsministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.